

AZ ÚJ HONVÉDSÉG KIKÉPZÉSI KÉRDÉSEI

A katonai kiképzés célja az, hogy a haderőt minden tekintetben képessé tegye feladatának tökéletes megoldására.

A honvédség feladata kettős: békében demokráciánk kiépítésében és megvédésében való tevőleges részvétel, háború esetén pedig demokráciánknak a külső ellenséggel szemben való megvédése.

E két feladat szempontjából egyaránt elsődrendű és elengedhetetlen követelmény a honvédség demokratikus világnézeti homogenitása és határozott állásfoglalása, hogy egyrészt a honvédség pusztán léte elegendő biztosíték legyen demokráciánknak a belső ellenséggel szemben való megvédésére, másrészt, hogy az új honvédség meggyőződéssel a demokrácia érdekeit szolgálja háborúban is és ne lehessen zsoldos hadsereg módjára idegen célok szolgálatába állítani.

A második feladat ezenkívül a világnézeti szempontból egységes, demokratikus honvédség legtökéletesebb katonai szakkiképzését teszi szükségessé.

E két követelményt két kiképzési ág: a demokratikus nevelés és a szorosan vett katonai szakkiképzés keretében kell kielégítenünk.

Ez a két kiképzési ág a politikailag érett és iskolázott, kikristályosodott társadalmi rendszerrel és megerősödött államformával rendelkező államokban, időben és térben szerves és elválaszthatatlan egészet képez. A származási és társadalmi válaszfalak nélkül élő országokban a nép összességéből származó tisztok, tiszthelyettesek és közkatonaik azonos világnézeti meggyőződése és állásfoglalása, a laktanyák és táborok egészségesen demokratikus levegője lehetővé teszi, hogy a katonai élet minden megnyilvánulása és a kiképzés minden mozzanata egyaránt szolgálja és valósítsa meg a kimondottan katonai szakkiképzés és a demokratikus nevelés céljait.

Ezekben az államokban a nevelés feladata egyszerű, egy helyes világnézeti alapon álló testület demokratikus továbbképzésében és tökéletesítésében merül ki.

Magyarországnak a demokratikus fejlődés többéves útját kell még végigjárnia, amíg a laktanyákat demokratikus nevelésű és meggyőződéssel demokratikus világnézetben élő tisztekkel, tiszthelyettesekkel és legénységgel népesíthetjük be. E kiképzési és nevelési végcél megvalósulásáig terjedő, átmeneti időben szükségszerűen külön kiképzési ággként kell szerepelnie a demokratikus nevelésnek azzal a határozott célkitűzéssel, hogy a honvédség vezető rétegének demokratikus fejlődése során évről-évre szorosabban olvadjon össze a tulajdonképpeni

katonai kiképzéssel, hogy végül azzal elválaszthatatlanul szerves egészet képezzen.

A demokratikus nevelés célkitűzéseit és rendszerét külön cikk ismerteti; a következőkben a szorosán vett katonai kiképzés kérdéseit tárgyalom.

Az új kiképzési rendszer alapjai.

Magyarország állami szuverénitásának és demokratikus fejlődésének biztosítása céljából olyan hadsereget kell kiképeznünk, amely a békeszerződés által megszabott létszám és fegyverzetbeni korlátozások figyelembevételével a korszerűség minden követelményének megfelel.

Az aláírásra váró magyar békeszerződésben jelzett 65.000 főnyi létszám katonai kiértékelése annyit jelent, hogy e létszámhoz feltétlenül szükséges kb. 15.000 fős hivatásos keret mellett kb. 50.000 főt részesíthetünk évente katonai kiképzésben. Mivel a 8.6 milliós Magyarországon évente kb. 45.000 fő hadkötelessel kell számolnunk, az új honvédségben — egyes speciális fegyvernemeket kivéve — az egyéves kiképzést kell bevezetnünk.

A korszerű háború kiképzési követelményeinek egyéves rendszerben való kielégítése rendkívül súlyos feladatot jelent a csapatkiképzés, a tiszthelyettesi, tiszti és a magasabb vezetői kiképzés terén egyaránt. Nemcsak az egyéves kiképzésben részesülő honvédeknek kell rövid szolgálati ideje alatt aránylag igen sokat elsajátítania, hanem annak megfelelően a kiképzést végző és irányító tiszthelyettesi és tisztikarnak is egészen kiváló felkészültséggel és gyakorlati érzékkel kell rendelkeznie.

Annak a kiképzési rendszernek, amelynek keretében e feladatot meg kell oldanunk, egyben természetes úton kell biztosítania azt is, hogy a szakképzettségi színvonal csökkenése nélkül a honvédség vezetőrétegének, a tiszti- és tiszthelyettesi karnak társadalmilag elkülönült jellege a legrövidebb időn belül megszűnjék. E tekintetben a megoldás félreérthetetlenül egyszerű: a kiképzési rendszernek lehetővé kell tennie, hogy a munkás- és parasztszármazású ifjak — aránylag alacsonyabb iskolai előképzettség ellenére is — minél nagyobb számban vehessenek részt a tiszthelyettesi és tiszti kiképzésben.

Ennek megfelelően a sorlegénység, a csapattiszthelyettesek és csapattisztek kiképzési rendszerét vázlatosan az alábbi felépítésben tartom célszerűnek.

A csapatkiképzés terén igen alapos képességvizsgálat alapján az egyes fegyvernemekben belül a legmesszebbmenő szakosítást kell megvalósítanunk. Minden újoncot a képességeinek leginkább megfelelő beosztásba kell helyeznünk, s egy-egy embert csupán egy szakmában képezzünk ki. A feltétlenül hosszabb kiképzési időt igénylő fegyvernemek (pl. repülő-, páncélos-, műszaki, hradócsapatok) egyes szakmaiban a másfél, illetve két évi kiképzési rendszert kell alkalmaznunk. Az egyes fegyvernemek legkiválóbb újoncait — az egy, másfél, ill. két éves szolgálati idő utolsó félévében — tisztesiskolába vezényeljük, ahol egyrészt

magasabb színvonalú fegyvernemi szakkiképzésben tudjuk részesíteni őket, másrészt bizonyos fokú vezetői képesítést biztosíthatunk részükre.

Tiszthelyettesek és tisztek kiképzése.

Az egyes fegyvernemek tisztesiskoláinak legkiválóbb tagjait a tisztesiskola elvégzése után — amennyiben hivatásos tiszthelyettesi, vagy tiszti pályára törekszenek — egyéves fegyvernemi tiszthelyettesiskolában képezzük ki hivatásos tisztekké. Az így kiképzett hivatásos tisztek fegyvernemi csapataikhoz visszatérve, szolgálati idejüknek megfelelően érik el a különböző tiszthelyettesi rendfokozatot. Célszerűnek tartom, hogy a kiváló minőségű tiszthelyettesek még negyvenéves koruk elérése előtt tiszti vizsgára jelentkezhesse, s amennyiben a követelményeknek megfelelnek, mint tisztek folytathassák pályájukat.

A tiszthelyettesiskolák legrátermettebb hallgatói — amennyiben tiszti kiképzésre önként jelentkeznek — kétéves fegyvernemi tiszti iskolákban nyerik további kiképzésüket, s annak sikeres elvégzése után a legalacsonyabb tiszti rendfokozatba előlépve térnek vissza eredeti fegyvernemük csapattesteihez.

Az előbbieken vázolt kiképzési rendszer, amely a tiszthelyettesi és tiszti kiképzést szorosan egybekapcsolja a csapatkiképzéssel, a származási és képzettségi előfeltételek figyelmen kívül helyezésével csupán a minden szempontból való rátermettséget veszi alapul a tiszthelyettesi és tiszti rendfokozatok elérésénél.

Az a körülmény, hogy a tiszthelyetteseknek a sorlegénység, a tiszteknek pedig a sorlegénység és a tiszthelyettesek teljes kiképzésén át kell esniök, a kiképzés gyakorlatiasabb alapokra való helyezésén kívül a vezető helyes és céltudatos kiválasztását, valamint a tiszthelyettesek és tisztek kasztszerű elkülönülésének csökkentését szolgálja.

E kiképzési rendszer ama látszólagos hátránya, hogy igen különböző előképzettségű tisztesek, illetve tiszthelyettesek kerülnek közös kiképzésre a tiszthelyettesi és tiszti iskolákban, a kötelező általános iskolarendszer bevezetésével nagyrészt meg fog szűnni. De ettől függetlenül, az általános iskolai előképzettség feltételezése nélkül sem tartom aggályosnak a helyzetet ezen a téren, mert a katonai kiképzés rendszere és sajátossága folytán szinte határtalan lehetőség nyílik a pályázók rátermettség szerinti kiválasztására.

A magasabb vezetői képesítésre törekvők kiképzését (vezérkari tisztek, hadiműszaki törzskari tisztek, hadbiztosok) alapos és kiválóan teljesített többéves csapatszolgálat után megfelelő időtartamú szaktanfolyamok keretében kell megoldanunk.

A honvédség főiskolai előképzettséget megkövetelő beosztásainak (orvos, állatorvos, mérnök, hadbíró, stb.) betöltésénél a szakmai tudást kell előtérbe helyeznünk a katonai képzettség rovására, amelyet egészen rövid időtartamú katonai alapkiképzéssel és szaktanfolyammal képezlek elsajátíttatni.

Azokban az átmeneti években, amelyekben az ország anyagi hely-

zete nem teszi lehetővé a békeszerződésben részünkre engedélyezendő létszámú honvédség fenntartását, kiképzési szempontból a jövő honvédség alapjait kell kiépítenünk és biztosítanunk. Ennek a kiképzési munkának három irányban kell megnyilvánulnia:

a jövő honvédség fegyvernemeinek kereteit és magját kell kiképeznünk, még pedig oly alaposan, hogy e keretek létszám és minőség tekintetében képesek legyenek a hadseregfejlesztés ütemeinek megfelelően a fegyvernemek újabb csapatainak megalakítására és kiképzésére;

a jelenlegi tiszti- és tiszthelyettesi kar szakképzettségi hiányainak tanfolyamok keretében való pótlása, valamint a fegyvernemi tiszti és tiszthelyettesi iskolákban oktatókul alkalmas tisztek és tiszthelyettesek szakképzettségének fokozása;

s végül az egyes speciális szakokban mutatkozó tiszti és tiszthelyettesi hiányoknak tanfolyamok keretében átképzés útján való pótlása és kiegészítése.

Ezek a feladatok jelenlegi anyagi helyzetünkben rendkívül súlyosak, de egyben igen nagyjelentőségűek is, mert jelenlegi kiképzési munkánk egyben a jövő honvédség minőségi értékmérője is.

A kiképzés gyakorlatias és reális legyen.

A tervezett új kiképzési rendszer módszerét illetően legfontosabb tennivalónk a messzemenő gyakorlatiasság megvalósítása, amelynek az újonckiképzéstől kezdődően a legmagasabb vezetői kiképzésig meg kell nyilvánulnia. Egyrészt a rövid kiképzési idő, másrészt a lezajlott világháború tapasztalatai azt követelik, hogy csak azt tanítsuk, amire a katonának valóban szüksége van. A kiképzés nem lehet öncél, azt teljes mértékben a várható alkalmazás követelményeinek szolgálatába kell állítanunk.

Reálisnak kell lennünk a kiképzés folyamán fegyvereink és harceszközaink alkalmazásában, s azt szoros összhangban kell tartanunk hadseregünk elérhető felszerelésével. A sorlegénységet csak azzal a harceszközzel képezzük ki, amely a kiképzés idején rendelkezésünkre áll, ne feltételezzünk semmit, a harceljárást kizárólag csak fegyverrel és nem fantáziával lehet megjavítani. A vezető keret elméleti kiképzésénél is maradjunk a földön, ne szoktassuk őket oly egységek és harceszközök feletti intézkedésre, amelyek gazdasági okok, vagy az ország haderejének méreteinél fogva előreláthatólag nem szerepelhetnek hadrendünkben.

A harc követelményei mindig egyszerűek és reálisak, s a harc-kiképzés is egyszerű, ha reális talajon maradunk, ha népünk lelki adottságaira, országunk földrajzi és terepviszonyaira, valamint várható gazdasági lehetőségeinkre építünk. A korszerű háborúk új fegyvereket termelnek ki, az ellenfelek végső erőfeszítése pedig igen gyakran oly harceszközöket hoz felszínre, amelyek korlátlan gyakorlati megvalósítása a hadászat és harcászat törvényeinek gyökeres megváltoztatását, végső fokon pedig a háború végső elfajulását vonná maga után. Ennek ellenére a most lezajlott és eddig legkorszerűbb háborúban is az ember

és még fokozottabb mértékben, mint az eddigi háborúkban, az egyes ember erkölcsi ereje és helytállása döntő tényezőként szerepelt.

Ennek ellenére az emberek egyéni kiképzése és a velük való bánásmód tekintetében a mult kiképzési és nevelői módszere súlyos mulasztásokat követett el, s ezek a hibák nagyrészt új honvédségünk tagjaiban is megtalálhatók.

Az újoncok fogadása.

A bevonuló újoncot — bármily jószándékkal sietett is a behívó parancsnak eleget tenni — a kaszányák rideg, léleknélküli légköre fogadta. A jóformán még be sem öltözött fiatalember az új fogalmak és elnevezések oly szédítő tömegével találta szemben magát már az első napokban, amely legtöbbjükből, s főleg a jószándékú emberekből, feltétlenül az alacsonyabbrendűség érzését váltotta ki. A külső, formai fegyelemnek a bevonulás első napjától való merev megkövetelése, az előljáró és alárendelt viszonyának, főleg a tisztetek és tiszthelyettesek részéről való éretlen, basáskodó kiélése az önbizalmában megingott újoncból könnyűszerrel képezte ki a látszólag igen fegyelmezett, de alapjában véve öntudatától megfosztott katonát. A kiképzés léleknélküli, sematizált sulykolása a kényelmesebb megoldásra készítette az újoncot: a feladat gondolkodásnélküli, formai végrehajtására. A kiképzés a könnyebb megoldást választotta, az évtizedeken át kipróbált módszerrel, aránylag kevés fáradsággal külsőleg igen fegyelmezett, tömegben tetszetős gyakorlatokat végrehajtó békekatonákat nevelt. Természetes, hogy ezek az alacsonyabbrendűséggel telített, önálló gondolkodásra nem nevelt, szervilis katonák a harc válságos helyzeteiben előljáróik által magukra hagyva, tanácstalanul fogadták a megpróbáltatások özönét s önálló helyzetmegítélésük és elhatározóképességük sok esetben a szétszéledésben és menekülésben nyilvánult meg.

Bár a demokratikus nevelés e téren is érezteti és éreztetni fogja hatását, a kérdés természeténél fogva mégis elsősorban magának a katonai kiképzőnek kell a módszert megváltoztatnia.

Fogadjuk úgy a bevonuló újoncot, mint akit meg akarunk tanítani a katonai élet minden feladatának megoldására, s ne úgy, mint akitől mindent a bevonulás első percétől kezdve meg akarunk követelni. Számonkérni csak azt van jogunk, amit tanítottunk, még pedig, amit jól tanítottunk. Jusszon eszünkbe, hogy módfelett szokatlan az újoncnak életformája gyökeres megváltoztatása, s ezért csak lassan, fokozatosan, az első időben sok szabadságot engedve térjünk rá a számonkérésre. Igyekezzünk valóban egyenként oktatni az embereket, s végtelen türelemmel új és új helyzetekbe való beállítással fejlesszük ki bennük a szunnyadó gondolkodási készséget. A fegyelem feltétlen megőrzése mellett jussunk közelebb hozzájuk, ismerjük meg a katonában az embert, adjuk vissza öntudatát s irgalmatlanul irtsuk ki belőlük az anynyira burjánzó szervilizmust. Igyekezzünk megszerettetni velük a katonai életet és otthonossá tenni a laktanyát.

Tudom, hogy ez a módszer igen fáradságos, megköveteli, hogy igen

sokat foglalkozunk a legénységgel, közöttük élünk, megismerjük egyes-bajos magánéletüket is, és ha bajt találunk, akarjunk segíteni is rajtuk

Minden pedagógus, de elsősorban a katonai oktató élete áldozatos, nem mesterség, nem foglalkozás, hanem hivatás, amit elsőízben akkor érezhetünk, amikor az újonc bizalmatlan tekintete felenged, megérzi bennünk az embert, közeledésünkre eddigi zárkózottsága alábbhagy, s családjáról, szeretteiről is tudunk vele beszélgetni, tanácsot adni, segíteni.

Csak ilyen kiképzési módszerrel, a honvéd önbizalmának, öntudatának, önállóságának, előjárója iránti bizalmának kiépítésével tudom elképzelni, hogy jelenlegi kis honvédségünk, jövő hadseregünk fejlesztési alapját képezhesse, hogy ebből a keretből keljenek életre az új honvédadosztályok, amelyeknek tisztjei sohasem hagyják el a legénységet, s amelyeknek közkatonaí bizalommal tekintenek előjáróikra azzal a tudattal, hogy azok jóban, rosszban kitartanak velük. Ha ezt el tudjuk érni, akkor hiszem, hogy a jövő honvédség géppuskái nem fognak befagygni, motorjai nem fognak leállni, s a magyar csapatok visszavonulási útját nem fogják megfagyott honvédek ezrei jelezni.

Beleznay István

A HONVÉDSÉG SZEREPE ÉS FELADATAI AZ ORSZÁG ÚJJAÉPÍTÉSÉBEN

Magyarország bűnös és ostoba fasiszta vezetői hibájából a második világháborúban teljesen tönkrement. Erkölcsileg, anyagilag egyformán. Tavaly, a háború befejezésekor, sötét éj szakadt ránk és a mélységben, melybe zuhantunk, támolyogva kerestük az utat a felemelkedés és a világosság felé. Ez az út göröngyös volt, véres verejtékkal áztatott és az ma is. Azonban a szellemi és fizikai munka eme Golgotaútján nincs megtorpanás, nincs megállás, ez vezet a feltámadáshoz. Az országot újjá kell építenünk. Ebből az újjáépítésből a demokratikus honvédségnek is ki kell vennie a maga részét, mert csak így biztosíthatja és szerezheti meg magának a népi tömegek és a hadseregében oly keservesen csalódott nemzet szeretetét és megbecsülését. Jegyezzük meg jól: ha „honvédelmi érdek” volt az ország technikai berendezésének, ipari és közlekedési erőforrásainak, intézményeinek tönkretétele, úgy ezt jóvátenni, a romokat újjáépíteni és ami megmaradt, megmenteni, több, mint honvédelmi érdek! Ez kötelesség és a demokratikus magyar honvédség legelső feladata.